

**Drugi Regionalny Okrągły Stół dotyczący
Finansowania Efektywności Energetycznej
w Województwie Śląskim
02 marca 2023
Sprawozdanie**

Organizator:

Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii w imieniu Ogólnokrajowego Stowarzyszenia „Poszanowanie Energii i Środowiska” (SAPE-POLSKA), we współpracy z Śląskim Związkiem Gmin i Powiatów oraz z Głównym Instytutem Górnictwa.

sape

Fundacja na rzecz
Efektywnego
Wykorzystania
Energii
od 1990

Funded by the Horizon 2020 Framework
Programme of the European Union

RoundBaltic – Promotion of Smart Finance for Smart Buildings in
the Baltic Region with focus on Poland,
Latvia and Denmark, H2020 umowa nr 957051

1 TŁO SPOTKANIA

Spotkanie Okrągłego Stołu dotyczącego Finansowania Efektywności Energetycznej w Województwie Śląskim odbyło się dnia 02 marca 2023 r. w Katowicach. Współorganizatorami były Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii działająca w imieniu Ogólnokrajowego Stowarzyszenia „Poszanowanie Energii i Środowiska” – SAPE oraz Główny Instytut Górnictwa i Śląski Związek Gmin i Powiatów.

Idea spotkań w formule okrągłych stołów z udziałem stron publicznej i prywatnej dotyczących problematyki lepszego wykorzystania środków publicznych i prywatnych na rzecz poprawy efektywności wykorzystania energii została zapoczątkowana przez Komisję Europejską w 2017 roku. Spotkanie, o którym mowa w tym sprawozdaniu zostało przeprowadzone w ramach projektu finansowanego przez Komisję Europejską pn. RoundBaltic.

Celem projektu RoundBaltic jest bardziej efektywne wykorzystanie funduszy publicznych i niepublicznych, pomoc w zakresie agregacji środków i rozwoju projektów związanych z poprawą efektywności energetycznej w różnych sektorach gospodarki oraz zmniejszania ryzyk zarówno na poziomie krajowym jak i regionalnym.

Cele projektu RoundBaltic są ściśle powiązane z tworzącą się nową strategią Unii Europejskiej pn. Zielony Ład (Green Deal), która zakłada, że kraje Unii Europejskiej staną się neutralne klimatycznie do roku 2050. W Polsce ma to być realizowane m.in. przez:

- a) redukcję emisji gazów cieplarnianych o 85-90% w odniesieniu do 1990 roku,
- b) dekarbonizację wytwarzania energii,
- c) głęboką modernizację budynków z uwzględnieniem OZE,
- d) monitorowanie i aktywne zarządzanie zużyciem energii przez budynki ich użytkowników.

Projekt RoundBaltic jest realizowany w okresie 01.10.2020-31.06.2023 w Danii, Polsce i Łotwie. Środkiem jego realizacji jest przygotowanie i przeprowadzenie w każdym z tych krajów Okrągłych Stołów ds. Finansowania Efektywności Energetycznej z udziałem partnerów publicznych i prywatnych: trzech na szczeblu krajowym i dwóch na szczeblu regionalnym. Projekt RoundBaltic jest kontynuacją inicjatywy europejskiej pn. Forum Zrównoważone Finansowanie Inwestycji Energetycznych (SEIF)¹, która w Polsce była realizowana w latach 2017-2019 w formie konferencji krajowej 30 listopada 2017 r.² i okrągłych stołów na szczeblu krajowym dnia 15.05.2018 r.³ i 27 marca 2019 r.⁴ W inicjatywie (SEIF) uczestniczyły wszystkie kraje członkowskie UE, a jej powodzenie umożliwiło rozszerzenie na szczeble regionów w krajach członkowskich UE. Przygotowanie wydarzeń na szczeblu krajowym i regionalnym wymaga opracowania diagnozy stanu finansowania efektywności energetycznej na każdym z tych szczebli.

Przedmiotem niniejszej diagnozy jest próba:

- a) ilustracji potrzeb związanych z doradztwem technicznym i wsparciem merytorycznym inwestorów przy realizacji inwestycji wspierających poprawę efektywność energetyczną na poszczególnych etapach ich realizacji w woj. Śląskim;
- b) ilustracja funkcjonujących oraz identyfikacja potencjalnych form finansowania wspierających przedsiębiorstwa w procesie transformacji energetycznej w województwie Śląskim.

Spotkanie było podzielone na sesje: plenarną, dwie tematyczne i podsumowującą i zostało przeprowadzone w formule Chatham House:

„Jeżeli spotkanie lub jego część, jest przeprowadzane według Reguły Chatham House, uczestnicy mają swobodę w używaniu otrzymanych informacji, ale bez możliwości ujawniania danych osobowych oraz afiliacji zarówno mówców, jak i pozostałych uczestników”.

¹ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/financing-energy-efficiency/sustainable-energy-investment-forums_en

² https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/financing-energy-efficiency/sustainable-energy-investment-forums/financing-energy-efficiency-poland-czech-republic-slovakia-and-lithuania_en?redir=1

³ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/financing-energy-efficiency/sustainable-energy-investment-forums/roundtable-finance-energy-efficiency-poland-15-may-2018-warsaw-poland_en?redir=1

⁴ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/financing-energy-efficiency/sustainable-energy-investment-forums/second-roundtable-finance-energy-efficiency-27-march-2019-warsaw-poland_en?redir=1

W spotkaniu uczestniczyło 41 osób, które reprezentowały 28 podmiotów:

1	Bank Gospodarstwa Krajowego
2	Bank Ochrony Środowiska S. A
3	Biuro Badań Ekologiczno - Ekonomicznych "Tomar"
4	Fundusz Górnośląski S.A.
5	Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii
6	Główny Instytut Górnictwa
7	Grape sp. z o.o.
8	GreenYellow Polska
9	EKO PROFIL
10	ETS Energy Technology Systems sp. z o.o.
11	Europejski Fundusz Leasingowy
12	Karpacka Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielsku-Białej
13	Ocena Energetyczna Budynków
14	Metropolia GZM - Departamentu Infrastruktury i Środowiska
15	PEAC (POLAND) Sp. z o.o.
16	PKO Leasing S. A
17	Santander Leasing S.A.
18	Starostwo Powiatowe w Pszczynie
19	Stowarzyszenie Aglomeracja Beskidzka
20	Stowarzyszenie SAPE
21	Urząd Marszałkowski woj. Śląskiego - Regionalne Centrum Ekoinformacji
22	Urząd Marszałkowski woj. Śląskiego - Referat programowania i rozwoju
23	Urząd Marszałkowski woj. Śląskiego -Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
24	Urząd Marszałkowski woj. Śląskiego – Referat Instrumentów Finansowych
25	Urząd Miasta Chorzów
26	Urząd Miejski w Czechowicach Dziedzicach
27	Urząd m.st. Warszawy
28	WFOŚiGW w Katowicach

2 PROGRAM

02 marca 2023 9:00 – 15:00

9:00 – 09:30 Rejestracja i networking

10:30 – 10:45 Sesja plenarna

Moderator: Szymon Liszka – Prezes Fundacji na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii

- **FEŚL - Fundusze Europejskie dla Śląska –sprawiedliwa transformacji - finansowanie poprawy efektywności energetycznej**
Prelegent: Wojciech Miler, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
- **Finansowanie inwestycji związanych z poprawą efektywności energetycznej**
Prelegentka: Wioletta Jończyk, WFOŚiGW w Katowicach
- **BGK a instrumenty finansowe w obszarze efektywności energetycznej – koncepcje i wdrożenie**
Prelegent: Mikołaj Szyszkowski, Bank Gospodarstwa Krajowego

10:45 – 11:00 Przerwa

11:00 – 13:15 Sesje tematyczne w grupach – prezentacje i wprowadzenie do dyskusji

Sesja 1 - Doradztwo techniczne i wsparcie merytoryczne inwestorów (w tym Jednostek Samorządu Terytorialnego) w pozyskiwaniu finansowania oraz przygotowaniu i realizacji inwestycji wspierających poprawę efektywność energetyczną na poszczególnych etapach ich realizacji.

Moderator: Szymon Liszka, Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii

- **Rola Doradcy Technicznego na przykładzie projektów STOP Smog i ELENA dla GZM**
Prelegentka: Blanka Romanowska, Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia
- **Od doradztwa technicznego w ramach programów ELENA do kompleksowej obsługi w ramach One Stop Shop**
Prelegent: Piotr Kukła, Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii
- **System wsparcia doradczego (ekodoradcy) w projekcie “Śląskie. Przywracamy błękit”**
Prelegent: Damian Olma, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
- **Projekt Doradztwa Energetycznego**
Prelegentka: Wioletta Jończyk, WFOŚiGW w Katowicach

Dyskusja

**Sesja 2 - Małe i Średnie Przedsiębiorstwa – wsparcie przedsiębiorstw w procesie transformacji energetycznej.
Wzorcowe i przyszłe formy finansowania. Czy są rozwiązania mogące być receptą na zwiększenie tempa wzrostu
inwestycji w poprawę efektywności energetycznej przez MŚP.**

Moderator: Jan Twardowski, Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii, SAPE

- **Oferta Funduszu Górnośląskiego SA dla MŚP podejmujących działania na rzecz innowacyjności i poprawy efektywności energetycznej**

Prelegentka: Iwona Czaplikowska, Fundusz Górnośląski

- **Leasing - narzędzie finansowania zielonej transformacji**

Prelegent: Michał Smoła, konsultant

- **Program ELENA dla MŚP – przegląd doświadczeń**

Prelegent: Wojciech Bodziacki, BOŚ S.A.

Dyskusja

13:15 – 13:30 Przerwa

13:30 – 14:30 Sesja plenarna

- Omówienie wyników pracy w grupach
- Ocena potrzeb i potencjału dla trwalszej współpracy – wstępne deklaracje
- Zakończenie

14:30 Networking

3 SESJA PLENARNA

Spotkanie otworzył **Pan Szymon Liszka, Prezes Fundacji na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii oraz Stowarzyszenia SAPE – POLSKA**. Uczestników okrągłego stołu przywitał także mgr inż. Mariusz Cwiężek kierownik laboratorium efektywności wytwarzania i użytkowania energii.

We wprowadzeniu do dyskusji wzięło udział czterech referentów.

3.1 FEŚL 2021-2027 - Fundusze Europejskie dla Śląskiego – sprawiedliwa transformacji - finansowanie poprawy efektywności energetycznej

Wojciech Miler, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

Prezentacja przedstawiła podział środków w ramach Funduszy Europejskich dla Śląskiego na lata 2021 - 2027. W ramach Priorytet II. Ekologiczne Śląskie zaplanowano wydatkowanie na poziomie 703,5 mln euro z czego 426,5 mln euro ma zostać przeznaczone na wspieranie poprawy efektywności energetycznej z podziałem na trzy kategorie:

- efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej;
- efektywność energetyczna budynków mieszkalnych;
- efektywność energetyczna przedsiębiorstw.

Przewidziano formy wsparcia w postaci dotacji i instrumentów finansowych.

Zaplanowano instrumenty finansowe w formule mieszanej, to znaczy połączenie pożyczki preferencyjnej i dotacji (dokumentacja projektu) wraz z umorzeniem (w zależności od osiągniętych oszczędności w zakresie efektywności energetycznej). Poziom dotacji nie może jednak przekroczyć 50% finansowania.

Beneficjenci: wspólnoty mieszkaniowe, TBS, spółdzielnie, Jednostki Samorządu Terytorialnego wraz z organami i jednostkami podległymi.

3.2 Finansowanie inwestycji związanych z poprawą efektywności energetycznej

Wioletta Jończyk, WFOŚiGW w Katowicach

Następnie Pani Wioletta Jończyk podczas wystąpienia zaprezentowała dostępną ofertę finansowania inwestycja w zakresie poprawy efektywności energetycznej w trzech obszarach:

- dofinansowanie do modernizacji budynków wielorodzinnych;
- dofinansowanie do modernizacji domów jednorodzinnych;
- dofinansowanie do budynków nowobudowanych.

W pierwszej części wystąpienia zaprezentowany został program „Ciepłe Mieszkanie” którego beneficjentami końcowymi są osoby fizyczne o dochodzie rocznym nieprzekraczającym kwoty 120 000 zł, którzy są właścicielami lokali w budynkach wielorodzinnych. Program pozwala na uzyskanie dotacji do kwoty 37,5 tys. zł na min. zakup i montaż: pompy ciepła powietrze/woda, pompy ciepła typu powietrze/powietrze, kotła na pellet o podwyższonym standardzie lub ogrzewania elektrycznego, kotła gazowego kondensacyjnego, oraz podłączenie lokalu mieszkalnego do zbiorczego efektywnego źródła ciepła w budynku.

Następnie prelegentka omówiła możliwe formy wsparcia w ramach środków krajowych WFOŚiGW w Katowicach. Wskazała priorytetowe kierunki wsparcia z zakresu ochrony atmosfery:

- Wdrażanie projektów nowoczesnych, efektywnych i przyjaznych środowisku układów technologicznych oraz systemów wytwarzania, przesyłu lub użytkowania energii.
- Budowa lub zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie.
- Termoizolacja budynków w zakresie wynikającym z audytu energetycznego.
- Wdrażanie programów lub projektów z zastosowaniem odnawialnych lub alternatywnych źródeł energii.

Przedstawione zostały też planowane zmiany w prawie, które w budynkach wielolokalowych umożliwiłyby montaż instalacji większej niż jest potrzebna dla części wspólnej. Całość energii oddawanej do sieci będzie rozliczana miesięcznie ze sprzedawcą według cen hurtowych i będzie wpływać na konto właściciela. Dzięki temu, co do zasady przychody właściciela obniżą koszty utrzymania budynku, a oszczędności będzie można przeznaczyć np. na remonty czy inne potrzeby.

W ramach wsparcia modernizacji domów jednorodzinnych wymienione zostały programy: Czyste Powietrze, Stop Smog i Mój Prąd oraz ulga termomodernizacyjna.

3.3 BGK a instrumenty finansowe w obszarze efektywności energetycznej koncepcje i wdrożenie

Mikołaj Szyszkowski, Bank Gospodarstwa Krajowego

Jako ostatni głos zabrał Pan Mikołaj Szyszkowski, który w swoim wystąpieniu rozpoczął od podsumowania funkcjonowanie Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020. Łączna kwota jaką zarządza BGK w ramach RPO to 6, 35 mld zł z czego 476 mln zł przeznaczone jest na obszar „Efektywność energetyczna i OZE”.

Formą wsparcia są pożyczki dla grup tj. MŚP, TBSy, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz JST z przeznaczeniem na:

- ocieplenie obiektu, wymiana okien i drzwi zewnętrznych;
- energooszczędne oświetlenie;
- przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i przyłączeniem źródła ciepła na bardziej efektywne energetycznie i ekologicznie);
- instalację systemów chłodzących, w tym również z zastosowaniem OZE;
- budowę urządzeń do produkcji energii na własne potrzeby w oparciu o OZE;
- rewitalizację - przywracanie obiektom i terenom dawnych funkcji lub nadawanie nowych, poprawa atrakcyjności terenów;

W drugiej części wypowiedzi prelegent przedstawił perspektywę Funduszy Europejskich 2021-2027. Wartość środków przewidzianych na instrumenty zwrotne to ok. 3,2 mld euro. Natomiast na efektywność energetyczną ma zostać przeznaczony 608 mln euro. Odbiorcami w tym obszarze mają być MŚP oraz TBSy i Wspólnoty mieszkaniowe. Dodatkowo na finansowanie inwestycji z zakresu budowy lub rozbudowy instalacji OZE przez MŚP zaplanowano 338 mln euro.

4 SESJA TEMATYCZNA 1: Doradztwo techniczne i wsparcie merytoryczne inwestorów (w tym Jednostek Samorządu Terytorialnego) w pozyskiwaniu finansowania oraz przygotowaniu i realizacji inwestycji wspierających poprawę efektywność energetyczną na poszczególnych etapach ich realizacji.

W trakcie tej sesji tematycznej rozmawiano na temat wsparcia inwestorów w procesie finansowania i realizacji inwestycji służących poprawie efektywności energetycznej budynków. Szczególną uwagę poświęcono tematowi dotyczącemu form doradztwa technicznego i merytorycznego.

4.1 Rola Doradcy Technicznego na przykładzie projektów STOP Smog i ELENA dla GZM

Blanka Romanowska, Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia

Pierwsza prezentacja została wygłoszona przez przedstawicielkę Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii – Panią Blankę Romanowską. GZM, które podjęło się realizacji, wraz z gminami zrzeszonymi, dwóch projektów z zakresu poprawy efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych: Stop Smog finansowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wraz Ministerstwem Klimatu i Środowiska oraz Inicjatywę ELENA finansowaną przez Europejski Bank Inwestycyjny. W obu przypadkach skorzystano z możliwości zaangażowania doradcy technicznego, jednak nie był to warunek konieczny do pozyskania obu programów. Doradztwo techniczne było elementem usprawnienia procesu realizacji i wsparcia merytorycznego pracowników GZM, którzy nie posiadali pełnej wiedzy lub kompetencji technicznych w zakresie realizowanych programów. Doradcy zewnętrzni mają na celu wspierać GZM w sprawnym osiągnięciu efektów. Prelegentka w pierwszej części skupiła się na omówieniu działań przy programie Stop Smog, który jest realizowany w latach 2022-2025 w budynkach jednorodzinnych. Do programu przystąpiło 11 gmin zgłaszając 210 przedsięwzięć niskoemisyjnych. Program swoim zasięgiem ostatecznie obejmie 187 beneficjentów końcowych. Koszt realizacji porozumienia to 11 mln 129 tys. zł.

Do zakresu zadań realizowanych przez doradcę technicznego należy:

- Opracowanie załączników do wniosku o uzyskanie dofinansowania oraz opis przedmiotu zamówienia na wybór Operatora Programu.
- Nadzór techniczny (wspólnie z GZM) nad Operatorem oraz rozstrzyganie sporów technicznych pomiędzy Operatorem a Wykonawcami lub Beneficjentem Końcowym.
- Opinie techniczne (w razie potrzeby) na temat zrealizowanych przedsięwzięć niskoemisyjnych.
- Współpraca z projektantami, wykonawcami i dostawcami urządzeń, Operatorem Projektu, Beneficjentami Końcowymi, Zamawiającym oraz innymi zainteresowanymi stronami.
- Weryfikacja merytoryczna audytów energetycznych, dokumentacji technicznej.
- Nadzór merytoryczny nad dokumentami rozliczeniowymi oraz dokumentacją powykonawczą przedkładaną przez Operatora Projektu.

Dodatkowo zaplanowano wybór operatora programu, który zajmie się wyłonieniem wykonawców inwestycji oraz wykona audyty energetyczne budynków. Ważną częścią pracy doradcy technicznego będzie rola nadzorcza nad operatorem.

Następnie prelegentka omówiła proces pozyskania finansowania w ramach inicjatywy ELENA, a więc programu doradztwa polegającego na wykonaniu niezbędnej dokumentacji technicznej przed przystąpieniem do wykonania inwestycji dla komunalnych budynków wielorodzinnych. Dokumentacja będzie przygotowana w sposób pozwalający na wykonanie późniejszego przetargu pod realizację inwestycji. Do programu przystąpiło 16 gmin zrzeszonych w ramach GZM zgłaszając 174 budynki. Projekt będzie realizowany do 2024 roku.

Do zadań doradcy technicznego w programie ELENA należą:

- Opiniowanie w zakresie proponowanych przez Wykonawców Dokumentacji rozwiązań technicznych.
- Weryfikacja merytoryczna przygotowywanej Dokumentacji (w tym sprawdzenie pod względem zgodności z przepisami prawa, w szczególności ustawy prawo zamówień publicznych) wraz ze wskazaniem ewentualnych konsekwencji ekonomicznych (inwestycyjno-eksploatacyjnych) proponowanych rozwiązań (weryfikacja realizowana na dwóch poziomach: koncepcyjnym i właściwym).
- Rozstrzyganie ewentualnych sporów powstałych pomiędzy Wykonawcami Dokumentacji a Zamawiającym i/lub Gminami.

- Współpraca z projektantami, audytorami, Gminami a Zamawiającym oraz innymi zainteresowanymi stronami.

4.2 Od doradztwa technicznego w ramach programów ELENA do kompleksowej obsługi w ramach One Stop Shop

Piotr Kukła, Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii

Kolejna prezentacja dotyczyła rozwijania procesu przekształcania doradztwa technicznego w kompleksową obsługę potencjalnego inwestora lub zamawiającego na przykładzie doświadczeń Fundacji.

Wskazane zostały oczekiwania rynku w zakresie doradztwa technicznego:

- Krótkie czasy realizacji opracowań audytów i projektów budowlanych.
- Kompleksowość oferowanych rozwiązań (wykonywanie / branie odpowiedzialności za dokumentację przez jeden podmiot).
- Bezpośredni dostęp do fachowej / kompetentnej kadry technicznej.
- Przygotowanie montażu finansowego inwestycji przed podjęciem decyzji przez Inwestora.
- Uzyskanie dofinansowania do dokumentacji (Elena).
- Wsparcie na każdym etapie realizacji zadania (od pomysłu do realizacji).
- Rozwiązywanie sporów lub sytuacji „podbramkowych” (np. w trakcie weryfikacji audytów przez BGK).

Wyzwaniem w przypadku wykonywania dokumentacji technicznej często jest etap pozyskiwania danych i niezbędnej dokumentacji od zleceniodawcy. Opóźnienia lub błędy w przekazywanej dokumentacji wydłużają niejednokrotnie proces uniemożliwiając zachowanie krótkiego czasu realizacji usługi. Ponadto, aby utrzymać tak krótkie czasy realizacji wymaga to utrzymywania w gotowości dużej siatki podwykonawców w całej Polsce. Zdaniem prelegenta plusem realizacji modelu doradztwa technicznego komercyjnego było skupienie kompetencji w jednym miejscu oraz szybkie czas reakcji w przypadku problemów z realizacją zadań przez podwykonawcę, poprzez zastąpienie go innym realizatorem usługi.

Wystąpienie zostało zakończone informacją o rozpoczynającym się nowym projekcie realizowanym przez FEWE pn. „RenoWave”. Projekt będzie rozwijał model One Stop Shop w krajach nadbałtyckich dla budynków wielorodzinnych.

4.3 System wsparcia doradczego (ekodoradcy) w projekcie “Śląskie. Przywracamy błękit”

Damian Olma, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

Kolejna prezentacja należała do kierownika projektu „Śląskie. Przywracamy Błękit” finansowanego z programu LIFE. Prelegent zaprezentował działania realizowane w projekcie z naciskiem na system wsparcia doradczego (ekodoradcy).

Projekt skoncentrowany jest na wsparciu i realizacji dwóch aktów prawa miejscowego jakimi jest uchwała antysmogowa i program ochrony powietrza angażując 89 partnerów, w tym aż 80 gmin województwa śląskiego, opierając się o cztery filary:

- Wsparcie realizacji działań naprawczych Programu ochrony powietrza.
- Rozwój know how, narzędzi, metod i działań demonstracyjnych.
- Wsparcie dla władz lokalnych.
- Wzrost świadomości ekologicznej.

W projekcie zaplanowano zatrudnienie 90 ekodoradców do których należą zadania:

- Wsparcie mieszkańców gminy w zakresie pozyskiwania dotacji do wymiany źródła ciepła i/lub podniesienia efektywności energetycznej budynku.
- Fachowe doradztwo w zakresie wymiany źródła ciepła i podniesienia efektywności energetycznej budynku.
- Prowadzenie szeroko definiowanej edukacji mieszkańców w zakresie poprawy jakości powietrza.
- Inicjowanie działań i inwestycji służących poprawie jakości powietrza oraz ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych.
- Pozyskiwanie zewnętrznego wsparcia finansowego dla gminy.

- Aktywny udział w kontrolach palenisk pod kątem przestrzegania uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów.

Przewidziano w ramach projektu system rozwój kompetencji doradców. W ramach współpracy z Politechniką Śląską otwarto kierunek EkoEnergetyka na studiach podyplomowych na który uczęszczają osoby zatrudnione jako ekodoradcy. Ponadto zaplanowano dla doradców dodatkowe szkolenia i warsztaty podnoszące kompetencje zarówno twarde jak i miękkie.

Wystąpienie zakończyło pytanie do prelegenta czy doradcy mogą wskazywać konkretne rozwiązania, konkretnych wykonawców usług, producentów technologii czy wykonawców inwestycji beneficjentom projektu. W odpowiedzi prelegent wskazał, że ekodoradcy działają w ramach JST w związku z tym nie mogą wskazywać konkretnych firm, mogą tylko pokazać ścieżkę realizacji.

4.4 Projekt Doradztwa Energetycznego

Wioletta Jończyk, WFOŚiGW w Katowicach

Pani Wioletta Jończyk w swoim wystąpieniu przedstawiła projekt doradztwa energetycznego realizowany w ramach WFOŚiGW w Katowicach. Projekt jest finansowany z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020. Działania doradców energetycznych kierowane jest szeroko do: osób fizycznych, przedsiębiorstw, sektora publicznego, sektora mieszkaniowego.

W województwie śląskim działa sześciu doradców energetycznych, których głównymi polami działania są:

- Weryfikacja PGN-ów,
- Szkolenia Energetyków Gminnych,
- Konsultacje, porady,
- Promowanie programów dotacyjnych,
- Spotkania z mieszkańcami,
- Działania edukacyjne.

Nie posiadają oni w swoich kompetencjach wsparcia w wypełnianiu wniosków o uzyskania finansowania np. w ramach programu Czyste Powietrze. Obecnie nie ma wymogu posiadania przez kandydatów aspirujących do roli doradcy energetyczne wykształcenia kierunkowego, jednak systematycznie są organizowane szkolenia podnoszące kompetencje doradców.

Projekt Doradztwa będzie kontynuowany – został wpisany w Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021-2027 (FENIKS).

4.5 Dyskusja, konkluzje, rekomendacje sesji tematycznej

4.5.1 Dyskusja i konkluzje

Sesję tematyczną zakończyła krótka dyskusja na tematy poruszane w jej trakcie. Dyskusję zdominował temat związany z doradztwem dla osób fizycznych. Wskazywano na ryzyko delegowania do podmiotów komercyjnych takich jak Bank zadań związanych ze wsparciem mieszkańców przy pozyskiwaniu dofinansowania (np. do programu Czyste Powietrze).

Doświadczenie części osób uczestniczących wskazuje, że wnioski przygotowywane przez tego typu podmioty często zawierają błędy i są zwracane do poprawy przez wnioskodawcę. Rozwiązaniem mogłoby być utworzenie w instytucjach finansowych dedykowanych doradców energetycznych.

Wskazywano, że przydatnym byłoby, aby ekodoradcy mogli dysponować listami dedykowanych produktów czy rozwiązań obiektywnie najkorzystniejszych na polskim rynku, którymi mogliby się wspomagać podczas rozmów z konsumentami. Ponadto dyskutowano o realizowanych przez część doradców kontroli palenisk. Pojawił się wśród uczestników pomysł utworzenia na poziomie Urzędu Marszałkowskiego zespołu, który wspierałby gminy w realizacji założeń uchwały antysmogowej, propozycja nie spotkał się jednak z szerszym poparciem wszystkich uczestników.

Pojawiły się obawy wobec punktów kompleksowej obsługi, w których jedna osoba miałaby prowadzić beneficjenta przez cały proces inwestycyjny. Dodatkowo, część osób zgłosiła obawy o jakość takiej usługi oraz kompetencje osób ją świadczących. Z drugiej strony, pojawił się głos przeciwny, który wskazywał, że zdecydowanie korzystnym rozwiązaniem

jest tworzenie miejsc kompleksowej obsługi (OSS). W gminach obywatel powinien mieć możliwość przedstawienia swoich oczekiwań i planów związanych z potencjalną inwestycją, dochodów itp. w jednym miejscu, w którym zostanie mu zaproponowana forma finansowania i rozwiązanie najbardziej adekwatne do jego sytuacji. Kolejny głos zwrócił uwagę, że obywatele, ale i zarządcy nieruchomości, przy coraz bogatszej ofercie form wsparcia, których zasady w czasie ulegają zmianą, mają coraz trudniej w zorientowaniu się na rynku ofert finansowania. Dlatego też, OSS powinny odpowiadać na potrzeby obywateli w tym zakresie.

4.5.2 Rekomendacje

- Istotnym jest stworzenie w każdej gminie punktów kompleksowej obsługi klienta, które będą prowadziły potencjalnych inwestorów przez proces pozyskiwania finansowania.
- Celowym jest powstanie wiarygodnych list rekomendowanych produktów, z których mogliby korzystać doradcy i obywatele na poziomie krajowym lub wojewódzkim.
- Podmioty świadczące usługi doradcze dla szerokiego grona obywateli powinny być instytucjami neutralnymi i niezależnymi, co oznacza, że nie mają interesów własnych w propagowaniu i polecaniu konkretnych rozwiązań, urządzeń czy technologii.
- Utworzenie na poziomie województwa grupy roboczej w ramach Regionalnej Rady Energii nad wypracowaniem standardów usług doradczych w województwie śląskim.

4.6 Uczestnicy

W sesji wzięli udział przedstawiciele:

1	Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii
2	Główny Instytut Górnictwa
3	Karpacka Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielsku-Białej
4	Metropolia GZM - Departamentu Infrastruktury i Środowiska
5	Ocena Energetyczna Budynków
6	Starostwo Powiatowe w Pszczynie
7	Stowarzyszenie Aglomeracja Beskidzka
8	Stowarzyszenie SAPE
9	Urząd Marszałkowski woj. Śląskiego - Regionalne Centrum Ekoinformacji
10	Urząd Marszałkowski woj. Śląskiego - Referat programowania i rozwoju
11	Urząd Marszałkowski woj. Śląskiego - Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
12	Urząd Miasta Chorzów
13	Urząd Miejski Czechowice-Dziedzice
14	Urząd m.st. Warszawy
15	WFOŚiGW w Katowicach

5 SESJA TEMATYCZNA 2: - Małe i Średnie Przedsiębiorstwa – wsparcie przedsiębiorstw w procesie transformacji energetycznej. Wzorcowe i przyszłe formy finansowania. Czy są rozwiązania mogące być receptą na zwiększenie tempa wzrostu inwestycji w poprawę efektywności energetycznej przez MŚP

5.1 Program ELENA dla MŚP – przegląd doświadczeń

Wojciech Bodziacki, BOŚ S.A.

Prezentacja dotyczyła istotności finansowania inwestycji podnoszących efektywność energetyczną na podstawie doświadczeń Banku Ochrony Środowiska, przedstawiając flagowy projekt pn. „BOŚ Bank na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej”. Projekt jest finansowany przez Europejski Bank Inwestycyjny w ramach inicjatywy ELENA. Realizacja projektu przewidziana jest do końca lutego 2025.

Mechanizm pozwala na przygotowanie inwestycji do realizacji eliminując blokadę Inwestorów przed podjęciem decyzji o działaniach podnoszących efektywność energetyczną. Z oferty mogą korzystać podmioty z sektora publicznego, przedsiębiorstw, mieszkaniowego.

Beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na wykonanie dokumentacji technicznej niezbędnej do wykonania inwestycji do 90% kosztów w ramach czterech obszarów:

- modernizacja budynków z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych,
- modernizacja oświetlenia ulicznego,
- budowa i modernizacja systemów ciepłowniczych.

Z dofinansowania można skorzystać wybierając jedną z dwóch ścieżek:

- **Refundacja kosztów:** Wykonanie audytu i dokumentacji technicznej zleca inwestor. Maksymalna kwota refundacji dla jednego inwestora nie może przekroczyć 60 000 EUR oraz 2,37% kosztów inwestycji. Refundacja kosztów będzie dokonywana przez BOŚ do wyczerpania środków ELENA przeznaczonych na ten cel. Bank niezwłocznie poinformuje na swojej stronie internetowej o wyczerpaniu środków na refundację.
- **Współfinansowanie dokumentacji:** Wykonanie audytu i dokumentacji technicznej zleca BOŚ Bank. Limitem wartości dokumentacji dla jednej inwestycji/kilku podobnych inwestycji w danym obszarze jest 1,3 mln zł netto oraz do 2% kosztów inwestycji. **Dotyczy dokumentacji dla inwestycji których:**
 - JST planuje nie później niż w I kwartale 2024 r. ogłosić przetarg na wybór wykonawcy inwestycji
 - Inwestor Instytucjonalnych poza JST planuje zakończenie inwestycji nie później niż do 31 grudnia 2024 r.

5.2 Oferta Funduszu Górnośląskiego S.A dla MŚP podejmujących działania na rzecz innowacyjności i poprawy efektywności energetycznej

Iwona Czaplukowska, Fundusz Górnośląski

Następnie głos zabrala Pani Iwona Czaplukowska z Funduszu Górnośląskiego. FGSA należy do sieci Enterprise Europe Network łączącej ponad 470 instytucji w 69 krajach. W ramach swoich działań udziela wsparcia doradczego przedsiębiorstwom, pomaga w poszukiwaniu zagranicznych partnerów, wspiera w dostępie i rozwoju do innowacyjnych rozwiązań. Wszystkie usługi oferowane w ramach Enterprise Europe Network są bezpłatne.

W swoim wystąpieniu prelegentka skupiła się na działaniach FGSA dotyczących pomocy przedsiębiorstwom w identyfikowaniu i korzystaniu z zewnętrznych źródeł finansowania w ramach produktów własnych Funduszu jak i innych źródeł jak Programy UE 2021-2027 oraz programów i inicjatyw krajowych.

Produkty własne FGSA:

- pożyczki inwestycyjne i obrotowe;
- wsparcie internacjonalizacji (misje gospodarcze, planu eksportu);
- wsparcie kompetencji przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw.

5.3 Leasing - narzędzie finansowania zielonej transformacji

Michał Smoła, konsultant

Kolejna prezentacja oprócz tematu leasingu dla przedsiębiorstw jako wsparcie zielonych inwestycji poruszała tematy taksonomii oraz przybliżyła projekt PoSEFF. W pierwszej kolejności prelegent przybliżył uczestnikom program realizowany w latach 2016-2011 jak przykład wsparcia przedsiębiorstw w realizacji inwestycji służących rozwojowi zrównoważonej energii. PoSEFF (Polish Sustainable Energy Financing Facility) był programem stworzonym przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, a jego kluczowymi celami programu były:

- podnoszenie efektywności wykorzystania energii,
- promowanie i zwiększanie udziału energii ze źródeł odnawialnych,
- podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw.

PoSEFF był pierwszym programem EBOiR, który umożliwiał finansowanie projektów leasingiem. Ponad to program cechował niewielki komponent dotacyjny – 10% lub 15% w zależności od kompleksowości projektu. Dla niektórych rodzajów środków trwałych została przygotowana innowacyjna metodyka oceny tzw. „szybka ścieżka” która pozwalała na odpowiednie skrócenie procesu pozyskania finansowania. W tym celu na potrzeby projektu opracowano założenia i wdrożono listę LEME (List of Eligible Materials and Equipment).

Następnie prelegent przeszedł do omówienia nowych obowiązków stojących przed przedsiębiorstwami wynikającymi z taksonomii Unii Europejskiej (*Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje wraz z aktami delegowanymi.*)

Cele środowiskowe Taksonomii UE:

- łagodzenie skutków zmian klimatycznych;
- dostosowanie do zmian klimatycznych;
- zrównoważone użytkowanie i ochrona zasobów wodnych i morskich;
- przejście do gospodarki obiegowej;
- zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń;
- ochrona i odbudowa różnorodności biologicznej i ekosystemów.

Zakwalifikowane do taksonomii działalności przedsiębiorstwa będą zobowiązane oceniać pod kątem:

- zgodności inwestycji z zasadą „znaczącego wkładu” czyli opartych na dowodach związanych z transakcją;
- niepowodowania istotnych szkód na inne cele środowiskowe;
- zabezpieczenia społecznego (prawa człowieka, prawa pracownicze).

Od 2024r. instytucje finansowe będą musiały raportować wskaźniki zielonych aktywów oraz poza bilansowe KPI (dotyczące 2023r.). Naprzeciw nowym obowiązkom wychodzą europejskie instytucje finansowe. Udostępniają one środki finansowe na preferencyjnych zasadach dla pośredniczących krajowych firm leasingowych na realizację zadań zgodnych z taksonomią UE.

Prelegent wskazuje na atrakcyjność leasingu jako jednej z form finansowania inwestycji jednak nowe obowiązki wynikające z taksonomii będą powodować utrudnienie procesu sprzedaży, które wymagają modyfikacji procedur w tym zakresie.

5.4 Dyskusja, konkluzje, rekomendacje sesji tematycznej

5.4.1 Przebieg dyskusji

Sesje tematyczną zakończyła dyskusja na tematy poruszane w jej trakcie. Największe zainteresowanie uczestników wzbudził temat leasingu energooszczędnych urządzeń i doświadczenia programu PoSEFF, który zakończył się sukcesem i doczekał się kontynuacji (PoSEFF2). Dzięki wykorzystaniu listy „LEME” w procedurze „szybkiej ścieżki”, PoSEFF, charakteryzował się niebywałą jak na środki pomocowe prostotą i szybkością zarówno pozyskania jak i rozliczenia środków. Dyskutowano również nad koncepcją nowego produktu BGK - „Kredyt ekologiczny”. Przedstawiciele instytucji odpowiedzialnych za dysponowanie funduszami unijnymi przedstawili ogólnie proces ścieżki, którą podążają fundusze regionalne przez koleje instytucje, aż do ostatecznego pośrednika finansowego, który przeprowadza proces kredytowy z beneficjentem końcowym. Instytucja zarządzająca może bezpośrednio udzielić zamówienia na wdrażanie instrumentu finansowego publicznemu bankowi lub publicznej instytucji, a gdy podmiot wybrany przez instytucję zarządzającą wdraża fundusz powierniczy,

podmiot ten może również wybrać inne podmioty do celów wdrożenia funduszy szczegółowych. Jeśli celem działania jest wymierna poprawa efektywności energetycznej, która zakłada porównanie dwóch stanów przed i po wdrożeniu inwestycji służącej uzyskaniu oszczędności energii, wówczas istotną staje się decyzja o alokacji ryzyk w procesie wyboru inwestycji i/lub określenia spodziewanych lub realnych oszczędności inwestycji. Odrębną, lecz istotną kwestią jest promocja rozwiązań sprzyjających utrzymaniu „efektu energetycznego” w dalszej przyszłości.

Rozważano koncepcje optymalnej ścieżki relacji pomiędzy generowanymi oszczędnościami energii, a nakładem finansowym w funduszach dążących do ustanowienia „instrumentów finansowych (IF)” na rzecz efektywności energetycznej. Instrumenty, te zostały zdefiniowane w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. Omówiono dwa modelowe rozwiązania konstrukcji obsługi instrumentów finansowych. W obu przypadkach kluczową rolę odgrywało zapewnienie przyszłym beneficjentom (i/lub uczestnikom całego procesu) doradztwa technicznego poprzez koleje instytucje zaangażowane w proces organizacji ścieżki dofinansowania, aż do ostatecznego pośrednika finansowego, który przeprowadza proces kredytowy z beneficjentem końcowym. W dyskusji zauważono, iż każde z kolejnych ogniw łańcucha uszczegóławia ogólne założenia i wytyczne wynikające z dokumentów wyższego szczebla, natomiast to ostateczny pośrednik ma największy wpływ na szczegółowe kryteria dostępu min. poprzez ocenę ryzyk. Szczególnym rodzajem ryzyka staje się procedura potwierdzania „efektów ekologicznych” w szczególności osiągnięcia progu oszczędności energii na poziomie 30% energii pierwotnej. Podczas spotkania nie udało się odpowiedzieć na pytanie, czy i jak próg winien być modelowo egzekwowany na poziomie każdego przedsięwzięcia, pakietu czy całego instrumentu finansowego. Uczestnicy byli zgodni, iż sam proces jest nadmiernie skomplikowany i trudny dla firm sektora MŚP. Propozycją rozwiązania tego problemu było uproszczenie i standaryzacja procesu, wymagań oraz dokumentów, a w szczególności wykorzystanie opisanej przepisami prawa karty AEE- audytu efektywności energetycznej oraz audytu energetycznego (dla budynków) na poziomie co najmniej szczebel wyżej niż „końcowy” pośrednik finansowy.

W podsumowaniu uczestnicy zgodzili się, iż warto rozpoznać możliwości powtórzenia programu PolSEFF lub podobnego stworzenia projektu charakteryzującego się zbliżonymi parametrami, w odniesieniu do produktów potencjalnie podlegających dofinansowania z funduszy unijnych tak na poziomie krajowym jak i regionalnym. Jeszcze raz podkreślono konieczność maksymalnego uproszczenia procedur oraz sposobu rozliczeń celem skrócenia czasu realizacji procesów inwestycyjnych. Zwrócono także uwagę, że produkty leasingowe ze względu na prostotę w kalkulacji ryzyk oraz skuteczność kształtują się w całościowym rozliczeniu kosztów tylko na nieco wyższym poziomie w porównaniu do produktów z dofinansowaniem z funduszy unijnych. Dlatego zdaniem osób uczestniczących w dyskusji warto wykorzystywać leasing jako formę finansowania inwestycji w połączeniu instrumentami dotacyjnymi. Wskazali też, iż prostota i stabilność tworzonych Instrumentów Finansowych jest nawet istotniejsza od skali i intensywności dofinansowania, zwiększając szanse na wielkoskalowy sukces w długim okresie.

Na zakończenie dyskusji każdy z uczestników miał za zadanie wskazać w formie pisemnej główne wnioski bądź uwagi dotyczące przedmiotu dyskusji. Najczęściej pojawiającą się kwestią było „uproszczenie procedur”, „standaryzacja procesu”, a co za tym idzie szybkość decyzji oraz „łatwość” skorzystania przez beneficjenta. Dodatkowo pojawiły się sugestie dotyczące możliwości połączenia leasingu ze środkami UE, wykorzystanie usług energetycznych i formuł ESCO/EPC oraz zwrócono uwagę na konieczność budowania świadomości beneficjentów, a także zwrócenie uwagi na próg wejścia związany z zabezpieczeniami dla mikro i małych firm.

5.4.2 Rekomendacje

- Tworzone Instrumenty Finansowe powinny cechować prostota i stabilność, co zwiększy szanse na wielkoskalowy sukces w długim okresie oraz przyspieszenie procesów inwestycyjnych w zakresie poprawy efektywności energetycznej.
- Istotnym jest przyjęcie standardu dla poszerzonego jednolitego wzorca karty audytu efektywności energetycznej, który zagwarantuje spójność, porównywalność i właściwą jakość danych przekazywanych do systemów sprawozdawczych np., CROEF, CEEB.
- Sektor finansowy, w tym ubezpieczeniowy powinien brać czynny udział w kontroli jakości dostarczanych informacji, a przez to promować rynek wiarygodnych usług energetycznych.

- Promować należy działania wykorzystujące usługi energetyczne. Popularyzacja tego typu usług przyczyni się do co przyśpieszenia procesów inwestycyjnych związanych z poprawą efektywności energetycznej i osiągnięcia wymiernych oszczędności energii.
- Rekomendowane jest rozpoznanie możliwości powtórnego wdrożenia rozwiązań zbliżonych do programu PoISEFF na szczeblu krajowym lub regionalnym.
- Należy rozważyć możliwość wdrożenia przez lokalne instytucje regionalnych form dofinansowania leasingu, w oparciu o doświadczenia wypracowane na poziomie krajowym w ramach projektów PoISEFF, PoISEFF2 organizowanych przez EBOR oraz NFOŚiGW. Co w sposób bezpośredni przyczyni się popularyzacji ustandaryzowanych rozwiązań "mikroprojektowych" (np. w formie otwartej regionalnej listy "LEME"), ułatwiających i obniżających koszty transakcyjne finansowania typowych inwestycji.
- Jednostka zapewniająca instrument wsparcia finansowego powinna przyjąć odpowiedzialność za metodykę obliczania efektów energetycznych.
- Przy projektowaniu programów wsparcia efektywności energetycznej przedsiębiorstw istotnym jest włączenie komponentu doradztwa technicznego zarówno dla operatora (pośrednika) jak i beneficjenta końcowego.
- Celowym jest utworzenie narzędzia finansowania inwestycji z zakresu efektywności energetycznej w oparciu o wykorzystanie leasingu w połączeniu z dotacyjnymi formami wsparcia.

5.4.3 Uczestnicy

W sesji wzięli udział przedstawiciele:

1	Bank Gospodarstwa Krajowego
2	Bank Ochrony Środowiska S.A.
3	Biuro Badań Ekologiczno - Ekonomicznych "Tomar"
4	EKO PROFIL
5	ETS Energy Technology Systems sp. z o.o.
6	Europejski Fundusz Leasingowy
7	Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii
8	Fundusz Górnośląski S.A.
9	Grape sp. z o.o.
10	GreenYellow Polska
11	PEAC (POLAND) Sp. z o.o.
12	PKO Leasing S.A.
13	Santander Leasing S.A.
14	Urząd Marszałkowski woj. Śląskiego

6 SESJA PLENARNA – PODSUMOWANIE PRAC W GRUPACH, ZAKOŃCZENIE

W końcowej sesji plenarnej, sprawozdawcy sesji tematycznych podzielili się zebranymi rekomendacjami zgłoszonymi przez uczestników, które zostały przedstawione w niniejszym sprawozdaniu.

Ponownie jak podczas poprzedniego Regionalnego Okrągłego Stołu wskazano na potrzebę dalszych rozmów pomiędzy organizacjami zaangażowanymi w proces poprawy efektywności energetycznej w województwie Śląskim. Budowanie platformy dialogu miałyby się odbyć pod parasolem funkcjonującej Regionalnej Rady Energii. Uczestnicy wyraziły także chęć udziału w potencjalnych kolejnych Regionalnych Okrągłych Stołach, które miałyby się odbyć w przyszłości.

Pan Szymon Liszka podziękował uczestnikom za liczny i bardzo aktywny udział w spotkaniu.